

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Андреева Марія Андріївна, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила з відзнакою у 2021 році Херсонський державний університет за спеціальністю 035 Філологія, працює фахівчиною II категорії відділу аспірантури та докторантури у Херсонському державному університеті, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Херсонського державного університету Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ (Херсон), від «26» серпня 2025 року № 410-Д, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Лариси БЄЛЄХОВОЇ, докторки філологічних наук, професорки, професорки кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету;

Рецензентки – Наталії БАЗИЛЕВИЧ, кандидатки філологічних наук, доцентки, доцентки кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету;

Офіційних опонентів – Наталі ІЗОВОЇ, докторки філологічних наук, професорки, завідувачки кафедри англійської філології і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету;
Тетяни КРИСАНОВОЇ, докторки філологічних наук, професорки, професорки кафедри практики англійської мови Волинського національного університету імені Лесі Українки;
Ірини ШЕВЧЕНКО, докторки філологічних наук, професорки, завідувачки кафедри ділової іноземної мови та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

на засіданні «28» жовтня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Андреевій Марії Андріївні на підставі публічного захисту дисертації «Когнітивно-наратологічні властивості англійськомовних художніх текстів для дітей (на матеріалі сучасних художніх наративів Великої Британії)» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано у Херсонському державному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ (Херсон).

Науковий керівник – Цапів Алла Олексіївна, докторка філологічних наук, доцентка, професорка кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Дисертація Марії Андреевої за темою «Когнітивно-наратологічні властивості англійськомовних художніх текстів для дітей (на матеріалі сучасних художніх наративів Великої Британії)» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія є самостійною та ґрунтовною оригінальною науковою працею, виконаною у межах поставлених завдань.

Наукове значення дисертації полягає у поглибленому когнітивно-наратологічному

дослідженні сучасних англійськомовних художніх текстів для дітей. Використання запропонованої у дослідженні методології дало змогу виявити когнітивні, наратологічні, а також мультимодальні та лексико-стилістичні особливості ХТД. У роботі схарактеризовано типи персонажів, художній час і простір, а також з'ясовано специфіку взаємодії вербального й візуального модусів у конструюванні смислів, пов'язаних із питаннями інклюзії, різноманіття, гендерної рівності, захисту довкілля та емоційного благополуччя. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для розвитку галузі філологічних наук, а саме:

- розроблено методологію дослідження, яка дала змогу визначити когнітивні та наратологічні характеристики художніх текстів для дітей Великої Британії кінця ХХ – початку ХХІ століття з опертям на виявлення їхньої неконвенційності, мультимодальності, унікальних персонажних образів, художнього хронотопу та лексико-стилістичних особливостей;

- поглиблено й розвинено дослідження неприродності та неконвенційності художніх наративів, започатковане Я. Албером (2009, 2016), Б. Річардсоном (2006, 2015) та ін., а саме розкрито поняття «неконвенційності» у сучасних художніх наративах для дітей як їхньої унікальної властивості та з'ясовано шляхи її реалізації через відхід від стандартизованих персонажних образів, поєднання казкового й реального часу й простору, відображення актуальних світових концепцій, фокусування на внутрішньому світі персонажа-дитини;

- визначено та систематизовано провідну тематику художніх текстів для дітей, а саме: інклюзію, різноманіття, гендерний паритет, расову рівність, толерантність, допомогу довкіллю, самореалізацію, емоційне благополуччя;

- виявлено нових нетипових персонажів сучасних художніх текстів для дітей, зображення яких узгоджується з принципами інклюзії, різноманіття, гендерної рівності;

- розкрито специфіку конструювання художнього часу й простору у сучасних художніх наративах для дітей, яка проявляється у взаємопроникненні елементів реального світу у художній час і простір, а також у моделюванні художнього світу за зразком реального;

- доповнено дослідження лексико-стилістичних засобів (зокрема, чайлд-метафор), що беруть участь у конструюванні «поетики простоти» художніх текстів для дітей, відповідно до підходу, запропонованого А. О. Цапів (2020).

- виявлено особливості взаємодії вербального й невербального модусів у процесі конструювання смислів у сучасних художніх наративах для дітей.

Результати досліджень, представлені у дисертаційній роботі, відображено в наукових публікаціях авторки та становлять її особистий науковий доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших дослідників супроводжується посиланнями на відповідні джерела. Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів забезпечено поєднанням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Положення, узагальнення, висновки та пропозиції, сформульовані в дисертації, мають наукове підґрунтя й спираються на власні дослідницькі результати здобувачки, здобуті в результаті опрацювання, систематизації та аналізу наукових джерел та фактичного матеріалу дослідження.

Дисертація виконана державною мовою. За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами).

Здобувачка має 12 (дванадцять) наукових публікацій за темою дисертації, з них 5 (п'ять) статей у фахових виданнях України (2 (дві) одноосібні та 3 (три) у співавторстві), 7 (сім) тез доповідей у збірках матеріалів міжнародних конференцій (5 (п'ять) одноосібних, 2 (дві) у співавторстві).

Зараховані статті за темою дисертації згідно вимог пунктів 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Усі статті у наукових фахових виданнях України опубліковано в різних випусках (номерах) наукових видань та мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier):

Наукові праці, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Андреева, М. А. (2024). Специфіка постмодерністської казки британської традиції (на основі наративів Р. Дала та Д. О'Лірі). *Нова філологія*, 94, 12–20. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2024-94-2>

2. Цапів, А. О., & Андреева, М. А. (2023). Наративні особливості постмодерністських казок британської традиції (на основі художніх текстів для дітей Р. Дала). *Науковий вісник ХДУ. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація»*, 1, 84–89. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2023-1-12> (особистий внесок автора полягає у наратологічному аналізуванні художніх текстів для дітей Р. Дала, зокрема, у виявленні специфіки взаємодії оповідача та читача у матеріалі дослідження)

3. Andrieieva, M. A. (2024). Thematic peculiarities of characters in postmodern literary texts for children. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація»*, 2, 5–11. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2024-2-1>

4. Tsapiv, A. O., & Andrieieva, M. A. (2024). Eco-activist imagery in literary texts for children (a case study of English postmodern fairy tales and short stories). *Cognition, Communication, Discourse*, 29, 74–85. <https://doi.org/10.26565/2218-2926-2024-29-05> (особистий внесок автора полягає у проведенні мультимодального аналізу матеріалу дослідження з урахуванням його екстралінгвістичних особливостей та інтерпретації отриманих результатів)

5. Tsapiv, A. O., & Andrieieva, M. A. (2023). Eventfulness as the main feature of narrative (a case study of R. Dahl's fairy tale "Billy and the Minpins"). *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series "Germanic Studies and Intercultural Communication"*, 2, 60–66. <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2023-2-9> (особистий внесок автора полягає в аналітичному аналізуванні теоретичного доробку з тематики дослідження, наратологічному аналізуванні матеріалу дослідження та обґрунтуванні особливостей подіївості й побудови сюжету в казках)

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Андреева, М. А. (2023). Наратор у постмодерністських казках британської традиції (на основі художніх текстів для дітей Р. Дала). *Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти* (с. 9–11). Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

7. Андреева, М. А. (2024). Поєднання міметичного, неміметичного та антиміметичного в постмодерністських казках британської традиції. *Актуальні проблеми філологічної науки та педагогічної практики: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 20–25). Дніпро: ЛІРА.

8. Андреева, М. А. (2024). Трансмедіальність постмодерністських англійськомовних казок (на прикладі наративу "Charlie and the Chocolate Factory" Р. Дала). *Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи: матеріали II Міжнародної науково-*

практичної конференції для науковців, викладачів, учителів, здобувачів вищої освіти (с. 21–23). Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.

9. Андрєєва, М. А. (2024). Культурно-історичні передумови популярності персонажного образу kota в анімалістичних постмодерністських казках британської традиції. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні напрями філологічних, лінгводидактичних і соціальнокомунікаційних досліджень»* (с. 248–252). Херсон: Херсонський державний університет.

10. Цапів, А. О., & Андрєєва, М. А. (2024). Мультиmodalний простір англійських постмодерністських наративів для дітей. *Тези доповідей XVI Міжнародної наукової конференції “Іноземна філологія у XXI столітті”, Т. 1* (с. 171–174). Запоріжжя: Запорізький національний університет. (особистий внесок автора полягає у визначенні теоретико-методологічного підґрунтя дослідження, проведенні мультиmodalного аналізу матеріалу дослідження та обробці результатів)

11. Цапів, А. О., & Андрєєва, М. А. (2024). Лексичні трансформації в постмодерністських анімалістичних казках (на прикладі казок серії “Toto the Ninja Cat” Д.О’Лірі). *Філологічні й педагогічні студії: Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Філологічні й педагогічні студії у вітчизняній та зарубіжній науці XXI сторіччя»* (с. 50–55). Київ: ПП АВІАЗ. (особистий внесок автора полягає у лексико-стилістичному аналізованні матеріалу дослідження та узагальненні здобутих результатів)

12. Andrieieva, M. A. (2023). Child-oriented metaphors in postmodern fairy tales of the British tradition (based on narratives for children by R. Dahl). *Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання іноземних мов: збірка наукових праць* (с. 37–38). Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

Голова – Белєхова Лариса Іванівна, докторка філологічних наук, професорка, професорка кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету – виступ позитивний, зауважень, які б знижували науково-практичну оцінку роботи, немає.

Рецензент дисертаційного дослідження – Базилевич Наталія Вікторівна, кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова Херсонського державного університету – виступ позитивний, зауважень, які б знижували науково-практичну оцінку роботи, немає.

Офіційний опонент – Ізотова Наталя Павлівна, докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри англійської філології і філософії мови Київського національного лінгвістичного університету – виступ позитивний, зауважень, які б знижували науково-практичну оцінку роботи, немає;

Офіційний опонент – Крисанова Тетяна Анатоліївна, докторка філологічних наук, професорка, професорка кафедри практики англійської мови Волинського національного університету імені Лесі Українки – виступ позитивний, зауважень, які б знижували науково-практичну оцінку роботи, немає.

Офіційний опонент – Шевченко Ірина Семенівна, докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри ділової іноземної мови та перекладу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна – виступ позитивний, зауважень, які б знижували науково-практичну оцінку роботи, немає.

Озвучені ними зауваження та побажання отримали належне пояснення та коментар дисертантки, а отже, загалом суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів

її наукового дослідження.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради.

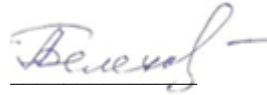
«Проти» – немає.

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада Херсонського державного університету присуджує Марії Андріївні Андрєєвій ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради,
докторка філологічних наук, професорка,
професорка кафедри англійської філології
та світової літератури імені професора
Олега Мішукова Херсонського державного
університету

(підпис)

Лариса БЄЛЄХОВА
(власне ім'я та прізвище)

